

INTERVIU. Radu Szekely, consilier al ministrului Educației: "Evaluarea trebuie făcută altfel, la clasele I-III să nu mai dăm calificative. Ierarhizarea copiilor la vârsta aceasta este artificială"

psihologică, dacă ne gândim la faptul că *"Ești clasa 0... A, o facem așa, mai mult sau mai puțin în serios"*... Însă argumentul principal a fost următorul: chiar dacă folosim termenul "clasă pregătitoare", clasă pregătitoare pentru ce? Că de fapt toată școala te pregătește. Nu poți să spui că te pregătește pentru școală pentru că ești deja în școală. Când era la grădiniță, puteai să spui că te pregătește pentru școală, dar, din moment ce s-a mutat la școală, ești deja în școală. În afară de asta, se schimbă puțin structura în scenariul propus: vor fi trei ani inițiali care sunt de fapt similari, ca și structură, clasei pregătitoare de acum. Adică se va lucra doar cu învățatoarea și se va lucra pe competențele-cheie, de bază.

Așadar în clasa I ar urma să se facă același tip de activități ca în clasa pregătitoare actuală?

Da, se schimbă numărătoarea, se schimbă denumirea clasei pregătitoare în clasa I și tipul de activități care sunt definite acum pentru clasa pregătitoare se vor extinde pe primii trei ani. Adică, **în primii trei ani de școală, copiii vor face activități care să îi pregătească pentru învățare pentru tot parcursul vieții, să li se descopere stilurile de învățare, să vadă fiecare ce talente, aptitudini are, unde învață mai ușor, unde învață mai greu și ideea este ca, până la clasa a III-a, să îi învățăm să citească, să scrie, să socotească și cam atât.**

"Calificativele sunt evaluări sumative care nu spun foarte multe la o vârstă atât de fragedă. "

Și cum va fi notarea? Se vor da calificative?

Evaluările se vor face altfel. Mi-e greu deocamdată să comentez asupra evaluărilor pentru că încă se discută și se va lua și de la public ceea ce dorește. **Ideea este să se facă doar o evaluare narativă, continuă, formativă a copilului, adică să nu mai dăm calificative pentru că sunt evaluări sumative care nu spun foarte multe la o vârstă atât de fragedă. Deci, o evaluare formativă să vedem unde a ajuns și cum îl ducem mai departe. Pentru că un calificativ "Foarte bine" nu spune foarte mare lucru, pe când dacă e o evaluare narativă, care descrie competențele...**

Se face o evaluare la intrarea în prima clasă a copilului. Având în vedere că și grădinița devine obligatorie, copilul vine deja de acolo cu un profil și, pe profilul respectiv, își construiește învățătorul activitățile cu copilul astfel încât să-i aducă pe toți la același nivel de literație, de bază. **Și nu ne mai interesează foarte mult notele, calificativele, ierarhizarea...**

Am auzit mulți profesori din învățământul primar care spun că, dacă ar fi să schimbe ceva, acel lucru ar fi eliminarea calificativelor...

lerarhizarea copiilor la vârsta aceasta este artificială. S-ar putea ca unul, în câteva săptămâni, să învețe mult mai mult decât altul și celălalt să învețe, în următoarele trei săptămâni, la fel de mult pentru că are o dispoziție psihologică care îi permite să învețe. Și atunci calificativele date la un interval de 3-4-6 săptămâni nu se justifică.

”Teste consacrate”, la evaluarea socio-emoțională de la clasa a III-a

Evaluarea socio-emoțională de la finalul clasei a III-a ce ar însemna practic? În ce ar consta și cum ar fi evaluat copilul?

Este o evaluare cognitivă, pe de o parte, și una socio-emoțională, pe de altă parte. Se evaluează nivelul de pregătire al copilului pentru învățare, dacă este gata să învețe ceea ce urmează să învețe, să i se dezvolte și celelalte competențe și, dacă nu este gata, **să se intervină în perioada imediat următoare cu psihologi pentru a-l sprijini în procesul de învățare.** Acesta este scopul evaluării socio-emoționale.

Dar cum se va face exact această evaluare socio-emoțională?

Pe partea cognitivă – scris, citit, socotit – este destul de clar și vrem să îi aducem pe toți la același nivel. Ideea este că, în clasele IV-V-VI care vor fi tot cu învățătorii, dar și cu profesori, învățătorul să lucreze în continuare mai intens pe competențele-cheie cu acei copii care au rămas în urmă și să îi aducă la același nivel. Dacă există diferențe și probabil că există. Copiii nu se dezvoltă în același ritm. **Pe partea socio-emoțională, ne gândeam la baterii de teste consacrate care există și aici vor interveni consilierii școlari și psihopedagogii cu baterii de teste prin care vor fi evaluate aceste competențe ale copiilor care îi ajută să învețe.**

Unde sunt consilieri școlari, pentru că nu există în toate școlile...

Aici este o altă chestiune care va trebui rezolvată. Noi am identificat niște nevoi și aceasta este o nevoie reală. Copiii nu învață sau nu își dezvoltă anumite competențe nu pentru că nu au capacitatea intelectuală, ci pentru că există bariere și factori psihologici și emoționali care îi împiedică să se dezvolte. Și atunci, trebuie intervenit și la nivelul acesta. În momentul de față, se intervine ad-hoc acolo unde învățătorul constată că ar putea să fie o problemă. Prin aceste testări, vrem să ne asigurăm că toți copiii au aceeași șansă, să li se descopere nu doar problemele, dar și și factorii motivaționali, adică ce poate să îi ajute să învețe. Nu sunt psiholog, dar există teste psihologice și psihopedagogice care pot ajuta. Pe aceasta ne bazăm.

”Tranziția de la clasa a IV-a la V-a, cea mai dificilă etapă pentru copii”

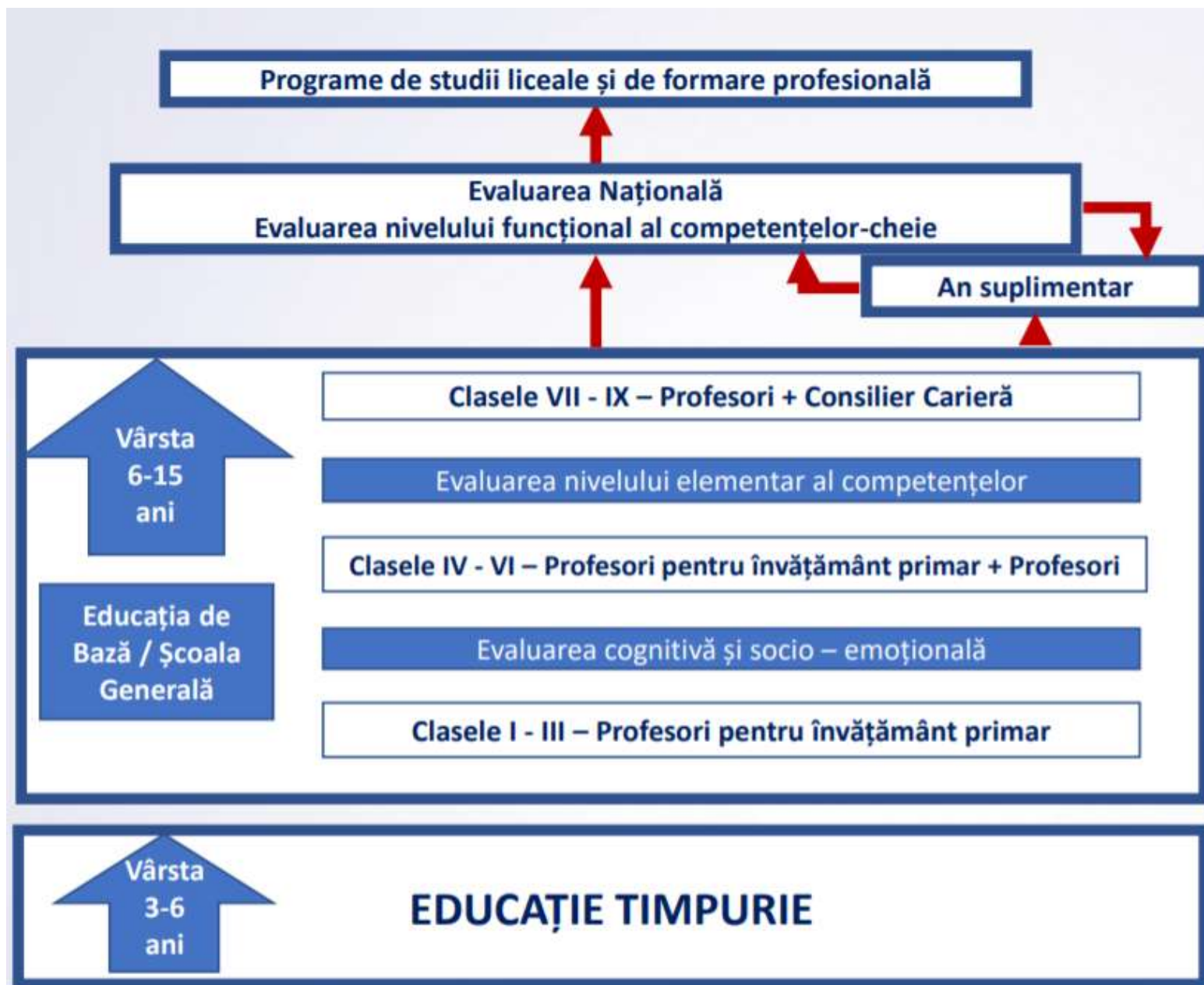
Din ceea ce spuneți, înțeleg că învățătorul este păstrat până la clasa a VI-a pentru a exista o continuitate și pentru a lucra cu elevii, în funcție de rezultatele de la această evaluare de la clasa a III-a...

În afară de acest lucru, tranziția de la clasa a IV-a la V-a, în momentul de față, este considerată cea mai dificilă etapă din dezvoltarea copiilor pentru că ei se atașează emoțional de o persoană care, practic, le-a fost alături în fiecare zi, vreme de 5 ani. Și, dintr-odată, persoana aceea nu este înlocuită de nimeni pentru că profesorii nu au timpul necesar să stea cu copiii la clasă să se atașeze emoțional și este un vâltoare din care copiii ies afectați emoțional și psihologic. **Și atunci, pentru a facilita tranziția, pentru a o face mai ușoară, învățătorul continuă până la clasa a VI-a și intră, treptat, profesorii pe discipline**, nu doar pe limbi străine, cum presa a preluat din discursul doamnei ministru. Ea a dat doar un exemplu acolo. Aceștia intră treptat, la toate disciplinele, până când rolul învățătorului dispare. Și atunci rolul învățătorului în anii 4-5-6 va fi de sprijin și acțiune remedială cu copiii care au rămas în urmă – să îi aducem pe toți la același nivel și, pe de altă parte, avem profesor de sprijin la clasă, atunci când se predă o altă materie, istoria să spunem.. Având în vedere că învățătorul își cunoaște copiii foarte bine îl ajută și pe profesor să lucreze cu ei mai bine.

Un scenariu inspirat din modelul finlandez

Toată această arhitectură a sistemului de învățământ este inspirată de afară, bănuiesc...

Parțial, da. Un model similar funcționează în Finlanda și este bazat și pe etapele de dezvoltare psihosocială a copilului. Între 6 și 12 ani este copilăria mare. După 12 ani începe pubertatea și atunci intrăm într-o cu totul altă discuție: trebuie să le dăm drumul copiilor, să-și iasă din matcă, să se descopere altfel, învățarea este mai puțin directivă, trebuie să îi lăsăm pe ei să aleagă... Dar până la clasa a VI-a, putem să mergem pe învățarea aceasta directivă. Noi știm ce trebuie să învețe, care este nivelul funcțional de competențe pe care trebuie să îl aibă și îi dirijăm astfel până când vor trece în clasa a VII-a și vor avea doar profesori și începe consilierea profesională...

Aici începe un alt ciclu...

În propunere se numește ciclul secundar inferior, dar se poate numi gimnazial. Nu prea are importanță, e o denumire. I-am spus secundar inferior ca să corespundă cu denumirile care există în Uniunea Europeană, dar poate fi denumit clasic, gimnazial... Și acolo copiii trebuie să fie cât de cât stăpâni pe propriile emoții în așa fel încât să și le gestioneze și să aleagă ce vor: *"îmi place mai mult partea umanistă, îmi place mai mult matematica sau lucrul manual"*. **Și atunci vor fi consilieri de carieră care să îi ajute. Ideea mea a fost ca acești consilieri de carieră să preia rolul dirigintelui. Ei ar lucra cu clasa, ar avea și ore specifice de consiliere, dar vor fi și diriginții claselor astfel încât să cunoască copiii. În acest fel, luăm și de pe profesor povara dirigenției care, de multe ori, înseamnă hârtii...**

Dispare dirigintele și apare consilierul de orientare profesională... Câți astfel de consilieri să fie într-o școală?

Este o propunere. Acum să vedem... V-am spus, noi am identificat niște nevoi, trebuie să găsim resursa umană și este foarte clar că, în momentul de față, nu sunt suficienți consilieri în România ca să poată prelua dintr-odată sarcinile acestea. E nevoie de pregătire... Am înțeles că Universitatea din București are pregătit un masterat pentru consiliere în școli, inclusiv specializare pe orientare în carieră. Dar va dura până vom avea un corp de consilieri suficient de mare ca să preia rolul acesta. Dar, treptat, poate până în anul 2030, reușim să ajungem la nivelul acesta de implementare.

Tot în document apare ideea de lider educațional care să conducă școala. Este o funcție similară celei de director de astăzi?

Da, este similară, dar este un lider educațional care are niște competențe speciale. Va exista un program special de Masterat, pe care sper ca universitățile să îl înceapă cât de curând și vom discuta despre conținuturi. Ideea este să poată fi o persoană care să ralieze în jurul școlii comunitatea și să știe să creeze o rețea cu agenții economici, cu ONG-urile și să se ocupe exclusiv de această parte, să îi degrevăm de obligația de a preda și să lucreze exclusiv pe administrație, management și dezvoltarea școlii. Să seteze o direcție pentru școala respectivă, să dezvolte o cultură organizațională... Starea de bine este punctul final. Rolul lui este să se asigure că toată lumea se simte bine, vine la serviciu cu plăcere, nu se tem unii de alții, părinții de profesori, profesorii de copii, copiii de profesori.

Admiterea la liceu, în scenariul propus de MEN

După clasa a IX-a, urmează Evaluarea Națională. Cum se va face admiterea la liceu?

În mod normal, ar trebui să se facă după aceleași principii ca și până acum pentru că funcționează. Repartizarea computerizată funcționează și nu văd de ce am schimba.

În Finlanda cum este?

Este similar. Finlanda a introdus sistemul computerizat de repartizare după România. **Ce va conta la calcularea mediei de admitere în liceu este Evaluarea Națională, notele din ultimii trei ani (clasele VII-IX) într-un anumit procent, dar nu s-a discutat încă procentul, și ne gândim la o modalitate de a cuantifica recomandările consilierilor de carieră, în așa fel încât să aibă o influență, un impact asupra repartizării la licee.**

Standarde de evaluare, la clasă

Dar ce nu ar fi o variantă mai bună examenul de admitere la liceu? Cel puțin la nivelul părinților se comentează că aceste medii V-VIII sunt umflate...

Suntem și noi la curent cu aceste discuții... Din moment ce există o astfel de problemă, trebuie să o corectăm. Sistemul de repartizare funcționează și este echitabil. Trebuie să corectăm modul de evaluare în școli astfel încât o notă dată în București, la o școală foarte bună, sau în Sibiu sau în Cluj să fie echivalentă cu aceeași notă dată oriunde, unde poate profesorii sunt mai generoși cu notele...

Și atunci se propune ca evaluarea să fie mult mai standardizată. Vor fi niște standarde de evaluare, pe fiecare disciplină, itemi obiectivi și transparenți de evaluare pentru fiecare disciplină, concepuți de ISE și CNEE, și profesorii vor trebui să facă evaluarea folosind acei itemi obiectivi. Deci nu mai dau lucrări de control așa cum vor și nu își mai fac propriile criterii de evaluare, ci vor trebui să folosească aceste standarde. Și, în momentul în care dă o notă de 8, nivelul de pregătire și cunoștințe al copilului trebuie să corespundă standardului definit de Consiliul de Evaluare. Cumva, uniformizăm și omogenizăm evaluarea și asta va dura o vreme, nu se va întâmpla peste noapte. Și este normal să existe, în anii următori, o perioadă de pregătire a profesorilor pentru că schimbările sunt majore.

Proba care va viza "competențele de viață"

Bacalaureatul. Au existat foarte multe reacții în privința acelei probe de Creativitate. În ce ar consta? Ce materii ar intra în această probă?

Este o probă care evaluează nivelul de maturitate al elevului, al absolventului. Era vorba că se scoate Geografia. Nu. Foarte probabil în proba respectivă vor exista sarcini sau itemi de evaluare care fac referire la geografie sau folosesc cunoștințele de geografie și competențele dezvoltate pe disciplina respectivă. Mi-e greu să vă spun acum, pentru că nu am definit-o total.

Dar din nou, am identificat o nevoie: copiii ies din școală și nu sunt stăpâni pe propria viață, nu au competențele necesare pentru a-și gestiona viața. Și atunci proba respectivă va viza aceste competențe de viață, pe care trebuie să le ai ca un om matur, inclusiv creativitatea, felul în care rezolvi probleme creativ. Și vreau să dau un exemplu de Geografie: ești într-un loc unde ești pierdut, nu îți mai merge Google Maps pe telefon și

trebuie să te orientezi în spațiu ca să ieși din situația respectivă. Și acolo folosești cunoștințe de geografie, de orientare în spațiu, matematică pentru a calcula... se pot rezolva niște probleme complexe. Există niște teste standardizate la nivel mondial, care se folosesc inclusiv la Comisia Europeană. Evaluează viitorii angajați pe baza unor asemenea teste. Nu sunt publice, dar există exemple.

Dar această probă există și în alte țări?

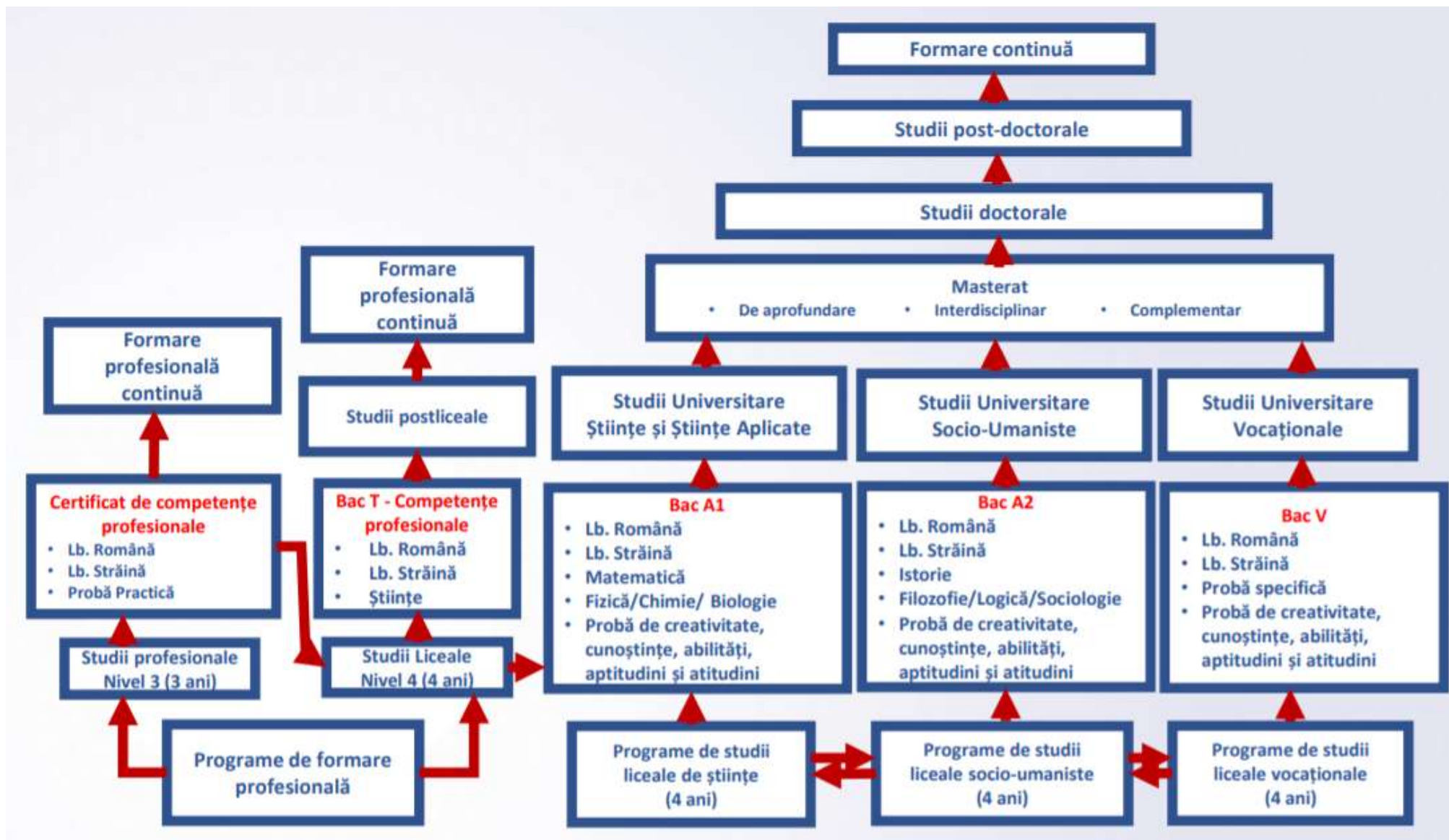
Ca atare, nu. Suntem relativ originali aici...

Ideea vă aparține?

Ideea a fost a doamnei ministru și am discutat-o împreună. Inițial, fusese doar o probă de Creativitate, dar având în vedere că voiam să introducem și o probă care să măsoare competențele acestea de a trăi independent, le-am combinat într-o singură probă. Este o propunere, așteptăm idei să vedem cum s-ar putea realiza în baza aceluiași profiluri de absolvire pe care le-a dezvoltat ISE. Eu cred că este foarte posibil, pentru că aceste competențe se testează în viața de zi cu zi, atâta doar că nu au fost pus niciodată în niște itemi de evaluare.

Un răspuns pentru profesorii de geografie ar fi că la această probă s-ar regăsi și Geografia...

Da, dar este foarte posibil să se regăsească și între opționalele de profil. N-a dispărut. Pe schema respectivă, dvs. ați văzut niște exemple. Unde scrie Fizică, Chimie, Biologie, putea să se mai adauge și Geografie... Pur și simplu, au fost niște exemple date din profilul respectiv.

A fost și întrebarea de ce Matematica nu apare la Bac T sau unde este Informatica...

Există o probă de Științe, care inițial se chema STEM. Științe înseamnă inclusiv Matematică. Este vorba de transdisciplinaritate. **Am vrea să ne îndreptăm către o predare interdisciplinară și un învățământ interdisciplinar. Ideea de discipline separate, care se predau în cutia lor, fără legătură cu altele, dispăre la nivel european. E un model învechit și noi nu funcționăm așa: acum folosim numai cunoștințe de geografie, acum folosim numai cunoștințe de matematică.** Le combinăm întotdeauna și atunci școala ar trebui să îi pregătească să combine aceste discipline și, din acest motiv, încercăm, prin transdisciplinaritatea examenelor, să evaluăm aceste competențe. Pe urmă, ele trebuie introduse în predare, în demersul educațional, nu putem cere să se facă acest lucru doar la evaluare. Trebuie să ne asigurăm că profesorii în învățământul liceal și gimnazial lucrează pe principiile acestea ale transdisciplinarității, ale învățării fenomenologice.

Educația ne unește vs România educată

Dvs. ce feedback ați primit de la profesori după lansarea acestei viziuni?

Cu câteva excepții pe care le-am văzut pe Facebook, feedback-ul a fost pozitiv. Fiecare a avut ceva de corectat, dar feedback-ul a fost pozitiv: *în sfârșit există o viziune a sistemului, coerentă...*

Mai există și una la Cotroceni.

Dar să știți că nu este diferită. "România educată" m-a inspirat mult, doar că există și acolo foarte multe scenarii propuse și, la un moment dat, trebuie făcută o alegere, pentru că nu le poți face pe toate. Dezbateră publică, organizată de Președinție, a servit ca un bun feeder de informații pentru noi. Eu, personal, le-am citit pe toate și multe se regăsesc și aici, poate formulate altfel...

Dar nu ar fi normal ca cele două documente, cele două grupuri de lucru să se așeze la aceeași masă pentru a se ajunge la o soluție acceptată de toată lumea?

Sigur că da, sunt de acord și nu cred că există, nici de o parte și nici de alta, o reticență în acest sens. Atâta doar că avem calendare oarecum diferite. După cum se știe, există un acord semnat între Guvern și sindicate potrivit căruia legile ar fi trebuit puse în dezbatere până la 31 martie... Ideea a fost să nu ajungem în situația să discutăm despre virgule în textul legislativ și cuvinte pe ici, pe colo, ci să lansăm o viziune și să spunem ce vrem să facă învățământul românesc. Pentru că apoi este mai ușor de translatat de juriști în lege. Doar trebuie să ne punem de acord asupra unui scenariu, cum vrem să facem educația în România.

Am înțeles că draftul noii legi este gata.

Aș vrea să vă spun că este, într-adevăr, gata. Există articole, propuneri, dar nu modalități de a transpune această viziune în lege. Noi am prefera să discutăm pe documentul acesta, să vedem unde vrem să mergem și dacă există susținere pentru scenariul propus sau cum s-ar putea modifica acest scenariu.

S-a discutat foarte mult despre bacalaureatul diferențiat și de felul în care dau acces la învățământul superior. Săgețile acelea din schemă creează flexibilitate între profiluri. Dacă un absolvent de la un program de studii vocaționale vrea să urmeze filieră socio-umanistă sau de științe aplicate poate să dea un alt BAC. Ne gândim chiar la posibilitatea ca probele de specialitate, în afara probelor comune, un elev să poată să le dea pe toate. Dacă vrea să ia un Bacalaureat complet și este în stare, să poată să o facă. Nu vrem să închidem pe cineva undeva într-o cutie în care să rămână pentru tot restul vieții. Flexibilitatea este foarte mare în ceea ce privește acea schemă de bacalaureat.

Anul remedial, organizat în anumite școli

Se propune și acel an remedial. Ministrul Educației a spus că nu este un an de repetenție...

Nu, nu este. În momentul în care termină clasa a IX-a și au rezultate slabe la examenul de Evaluarea Națională, să le dăm șansa elevilor să facă un an suplimentar pentru a recupera decalajele. Nu se va face în toate școlile, vor fi anumite școli care vor avea dreptul de a organiza acest an suplimentar, nu se vor face toate disciplinele de clasa a IX-a, se va lucra pe disciplinele unde este nevoie de acțiune remedială, la fiecare copil în parte.

Va fi un mod de predare-învățare și mai individualizat decât până la clasa a IX-a. Nu este obligativitate, este o șansă. Elevii nu sunt obligați să meargă dacă nu și-au luat examenul. Dar eu zic că este o schimbare pozitivă. Mulți, neavând șansa aceasta, se duc pe o filieră care nu îi interesează. Și având în vedere că există obligativitatea învățământului până la 18 ani, nici nu poți să îi lași să stea acasă un an de zile ca să încerce anul viitor să intre la un alt liceu.

Școala românească, "în derivă"

După atâția ani petrecuți în străinătate, în Finlanda, cum vi se pare școala românească?

În derivă. Pentru că am impresia că nu există o direcție, un căpitan. Nu mă refer la o anumită persoană, mă refer la un concept: mergem toți și tragem în aceeași direcție ca să ridicăm școala. Școala este, după părerea mea, într-o criză, într-o criză teribilă de încredere. O văd și în mass-media, o văd discutând și cu părinții, și cu învățătorii, cu profesorii. Nu au încredere în nivelul politic, în cei care iau decizii referitoare la direcția școlii. Părinții nu au încredere în profesori, profesorii nu au încredere în colegii lor, există și imaginea aceasta care s-a creat: nu mai avem nevoie de

școală, oricum numai unii ajung să facă ceva și restul nimic. După părerea mea, școala ar trebui să pornească de la ideea că toți copiii au șansa de a ajunge în același punct.

Și cum poate fi scoasă școala din derivă?

În primul rând, și de acolo și titlul acesta de "Educația ne unește", este ideea să găsim acea viziune, acel ideal care să motiveze pe toată lumea. Fiecare să se regăsească în el. **Și atunci, indiferent cine ar veni să conducă nava, cine ar fi căpitanul, până la urmă echipajul ar fi mereu același, ar merge înainte. Dar trebuie să pregătim și echipajul. Îmi dau seama că, după mulți ani, în care profesorii au fost sufocați de birocrație, de hârtii, există și teama aceasta că nu știi ce se va întâmpla peste 1 an, 2-3... Aceasta nu ar trebui să fie preocuparea principală a unui profesor. Copilul, elevul de la clasă ar trebui să fie.** Toate celelalte activități anexe și adiacente ar trebui să susțină activitatea sa cu copilul. Atâta vreme cât nu o face nu îi văd rostul.

Credeți că puteți schimba puțin lucrurile?

Cred că da, altfel nu m-aș fi apucat de treabă. În general, să știți, unde m-am adus și am lucrat, m-am dus cu ideea că pot schimba și am încercat să schimb și, în marea majoritate a cazurilor, am și reușit. Există deschidere cel puțin la nivel politic, din câte am discutat, pentru a schimba fundamental lucrurile. Există inclusiv dorința de a finanța pentru a moderniza învățământul, vedem și partea cu digitalizarea care este de fapt parte a ceea ce urmează a se întâmpla, pentru că autonomizează profesorul, îi dă voie să folosească resurse educaționale deschise, fără să îl mai limiteze la un anumit manual. Există opțiunea de a folosi orice de pe internet pentru a susține demersul educativ.

Și cred că dacă reușim să dăm, în primul rând, profesorilor încrederea în sine înapoi că ei pot să își facă meseria bine și îi lăsăm să și-o facă bine și, pe de altă parte, cu toată durerea pe care aș simți-o spunând-o, eliminăm din sistem pe cei care nu își fac datoria bine și nu o fac din dorința de a educa copiii, de a ridica nivelul lor de educație, vom reda treptat încrederea în sistem a societății și a sistemului în societate. Dar este un proces de lungă durată.

Radu Szekely este consilier al ministrului Educației din luna februarie a acestui an. A fost profesor de engleză și limba română în Sibiu până în anul 2000, iar în 2003 a absolvit cursurile Universității din Turku, Finlanda. A predat în Finlanda, dar și în alte țări, la mai multe colegii, universități și centre educaționale. Este consultant în Comisia Europeană pentru Educație și Cultură, președinte al Coaliției Naționale pentru Migrație din Finlanda și membru al Comisiei de Educație a Consiliului Local din Turku, Finlanda. De asemenea, a lucrat ca Director de Dezvoltare Internațională la EPFF France in Marsilia. Este unul dintre fondatorii Școlii Finlandeze Sibiu.